

פרשת נח – לשון נקייה

נאמר בפרשה: "מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה" (ז , ח).

על פסוק זה אמרו רבותינו במסכת פסחים (ג.): אמר רבי יהושע בן לוי, לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו.

ההוכחה לכך מהפסוק שהוזכר - במקום לכתוב "מן הבהמה הטמאה", האריכה התורה בשמונה אותיות וכתבה: "ומן הבהמה אשר איננה טהורה".

במסכת פסחים (ג.) הובאו דברי רב אחא בר יעקב, שאמר שכדי לשמור על לשון נקייה האריכו בספר שמואל בשש עשרה אותיות.

שם (שמואל א, כ, כו) מסופר שדוד לא הגיע לסעודת ראש חודש בביתו של שאול, כששאול שם לב שדוד חסר, הוא לא שאל היכן הוא, וכך נאמר שם: "ולא דיבר שאול מאומה ביום ההוא, כי אמר מקרה הוא, בלתי טהור הוא כי לא טהור".

שאול חשב שדוד לא הגיע לסעודה כי הוא טמא, ושאל היה אוכל בטהרה, ובמקום להגיד על דוד שהוא 'טמא', בשלוש אותיות, אמר שאול משפט בן תשע עשרה אותיות: "בלתי טהור הוא כי לא טהור", כדי לדבר בלשון נקייה.

שאל המגיד מדובנא: הרי בפרשיות העוסקות באיסורי אכילה כתוב טמא, לדוגמא בפרשת שמיני נאמר: "אך את זה לא תאכלו... את הגמל... טמא הוא לכם" (ויקרא יא ד)?

תרץ המגיד: כאשר נח הכניס לתיבה את הבהמות הטמאות כדי להציל אותם מהמבול, אין צורך לבייש אותם ולקרא להם טמאות, ולכן יש לדבר בלשון נקייה, ולקרא להם בהמה אשר איננה טהורה; אבל כאשר צריך להזהיר יהודי שלא יאכל בהמות לא כשרות, כגון צריך להגיד לו בלשון ברורה וחד משמעית, אל תאכל, כי הבהמה הזאת טמאה.

ומדוע יש חשיבות לדבר בלשון נקייה?

אמרו רבותינו שמלשוננו של האדם אפשר ללמוד על הפנימיות שלו.

וכך מסופר במסכת פסחים (ג.): על חלוקת לחם הפנים: בכל שבת היו מחלקים את לחם הפנים לכוהנים שעבדו במקדש, מכון שהיו הרבה כוהנים, כל כוהן קיבל כמות קטנה ביותר מלחם הפנים.

מספרת הגמרא (פסחים ג:) על שלושה כוהנים שהיו בבית המקדש בשבת, וכל אחד מהם תיאר כמה הוא קיבל מלחם הפנים:

הכוהן הראשון אמר שהוא קיבל מלחם הפנים בגודל של פול.

הכוהן השני אמר שהוא קיבל מהלחם בגודל של זית.

הכוהן השלישי אמר שהוא קיבל מהלחם בגודל של זנב לטאה.

כשהכוהנים שמעו את הכוהן מדמה את לחם הפנים הקדוש לזנב של לטאה, אמרו שיש לבדוק את הייחוס שלו, בדקו, ומצאו פסול בייחוס שלו.

מספרת הגמרא (פסחים ג:) על שני תלמידים שלמדו לפני הלל,

אחד מהם שאל: מפני מה בוצרים בטהרה ומוסקים בטומאה?

והשני לא הזכיר טומאה, ובמקום זה הוא שאל: מפני מה בוצרים בטהרה ואין מוסקים בטהרה?

אמר הלל: מובטח אני בזה ששמר על נקיות לשונו שיהיה מורה הוראה בישראל, ומספרת הגמרא: ולא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל.